

Toelatingsprocedure voltijd onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen (Leo-afdeling Prodass)

Toelatingsprocedure Leo-afdeling

Voor u ligt de uitgewerkte toelatingsprocedure van de Leo-afdeling van Prodas. De Leo-afdeling biedt voltijd onderwijs voor hoogbegaafde leerlingen. De onderwijsvisie van stichting Prodas is dat meer- en hoogbegaafde leerlingen een passend onderwijsaanbod op de eigen school moeten krijgen. Daarbij wordt uitgegaan van de visie op inclusief onderwijs. In principe valt het onderwijsaanbod voor de meer- en hoogbegaafde leerling onder de basisondersteuning. Wanneer blijkt dat de basisondersteuning niet meer voldoende toereikend is, kan extra ondersteuning ingezet worden (binnen en buiten de groep).

Voor leerlingen van scholen binnen het schoolbestuur Prodas

Wanneer de school ondanks deze extra ondersteuning niet meer voldoende in de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling kan voorzien, kan verkend worden of de Leo-afdeling van Prodas een passende onderwijssetting zou kunnen zijn. Voor leerlingen van Prodas wordt hiervoor de ondersteuningsroute van Prodas gevolgd.

Voor leerlingen buiten het schoolbestuur Prodas

Het eigen schoolbestuur is verantwoordelijk voor de (extra) ondersteuning van leerlingen. Wanneer deze ondersteuning de eigen ondersteuningsroute overstijgt, wordt verwezen naar de ondersteuningsroute van het Samenwerkingsverband Helmond-Peelland.

Doelgroep

Het betreft hier hoogbegaafde leerlingen, met specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften. Gedacht kan worden aan leerlingen die:

- Op basis van hun hoge cognitieve mogelijkheden en bijkomende begaafdheidskenmerken behoefte hebben aan een gecompact basisaanbod, structureel aangevuld met een verbreed en verdiepend aanbod, waarbij rekening gehouden wordt met het creatief denkvermogen, het hoge abstractievermogen en de behoefte tot top-downleren.
- Vanuit de sterke behoefte aan autonomie keuzes willen en kunnen maken m.b.t. de eigen ontwikkeling.
- Zich moeten kunnen spiegelen aan ontwikkelingsgelijken, teneinde te komen tot een reëel zelfbeeld.
- Behoeft hebben aan een leerkracht die enerzijds inspeelt op de grote behoefte aan autonomie, maar anderzijds structuur, duidelijkheid en voorspelbaarheid biedt, om zo ook tegemoet te komen aan de vaak voorkomende hoge prikkelgevoeligheid van deze leerlingen.
- Behoeft hebben aan een leerkracht die specifieke, doelgerichte instructies en ondersteuning biedt op het gebied van problemen met de executieve functies en de mindset.
- Behoeft hebben aan een leerkracht die deze groep kinderen écht ziet, daardoor bepaald gedrag kan duiden en hierop adequaat kan inspelen.

Het jonge kind (4 – 6 jaar)

We bieden in principe onderwijs aan kinderen in de leeftijd van groep 2 t/m 8. Bij jonge kinderen is het soms nog moeilijk vast te stellen of het een ontwikkelingsvoorsprong of hoogbegaafdheid betreft en zijn intelligentieonderzoeken nog niet altijd even betrouwbaar. Daarom zijn we terughoudend met het aannemen van jonge kinderen.

Zorgen van Ouders

Indien ouders thuis duidelijke kenmerken zien van hoogbegaafdheid, adviseren wij om deze kenmerken tijdig bij de huidige school kenbaar te maken. Ook wanneer u een ander beeld heeft van de cognitie van uw kind dan school, adviseren wij om hierover in gesprek te gaan met school. Indien u zorgen heeft over de ontwikkeling van uw kind, kunt u een gesprek aanvragen met de leerkracht en/of intern begeleider van de huidige school.

Aanleiding voor verwijzing

Leerlingen van scholen binnen het bestuur Prodas

Wanneer de huidige school van de leerling ervaart dat niet voldoende tegemoet gekomen kan worden aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van een hoogbegaafde leerling, geeft de school dit aan bij de ouders van de betreffende leerling. Op dat moment wordt de ondersteuningsroute van Prodas gevolgd. Er wordt een plan van aanpak opgesteld en geëvalueerd. De Cluster Contact Persoon van de school wordt op de hoogte gebracht en denkt indien nodig mee in de ondersteuningsroute. Indien gewenst kan een Specialist Hoogbegaafdheid worden ingezet om in dit plan mee te denken. Daarnaast kan een psychologisch onderzoek helpend zijn om meer inzicht te krijgen in het cognitieve profiel en de ondersteuningsbehoeften van de leerling. Wanneer de ondersteuningsroute van Prodas is gevolgd en door alle partijen geconcludeerd kan worden dat de huidige school niet meer voldoende in de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de leerling kan voorzien, kan verkend worden of de Leo-afdeling de meeste passende onderwijssetting voor de leerling is. De intern begeleider of coördinator van de Leo-afdeling zal op dat moment aansluiten in gesprek met de huidige school en ouders. Wanneer plaatsing op de Leo-afdeling een passende setting lijkt te zijn en er geen sprake is van bovenliggende leer- en/of gedragsproblematiek, kan de toelatingsprocedure worden opgestart.

Voor leerlingen buiten het schoolbestuur Prodas

Het eigen schoolbestuur is verantwoordelijk voor de extra ondersteuning van leerlingen. Wanneer deze ondersteuning de eigen ondersteuningsroute overstijgt, wordt verwezen naar de ondersteuningsroute van het Samenwerkingsverband Helmond-Peelland.

Afspraken over verwijzing

- Leerlingen van een Prodas-school kunnen alleen via een verwijzing van de huidige school verwezen worden naar de Leo-afdeling.
- Voor leerlingen van een school buiten Prodas wordt verwezen naar de ondersteuningsstructuur van het betreffende schoolbestuur. Wanneer de ondersteuning de eigen ondersteuningsroute overstijgt, wordt verwezen naar de ondersteuningsroute van het Samenwerkingsverband.
- Een plaatsing op de Leo-afdeling kan tijdelijk van aard zijn. Bijvoorbeeld wanneer blijkt dat de ondersteuningsvragen op gedrag bovenliggend blijken te zijn en er meer zorg nodig is dan er op de Leo-afdeling geboden kan worden. Of wanneer na een bepaalde periode blijkt dat er weer voldoende kansen worden gezien om de leerling terug te plaatsen naar het reguliere onderwijs. Hierbij wordt het Samenwerkingsverband dan weer tijdig betrokken, zodat de terugplaatsing succesvol kan worden ingezet en de reguliere school het onderwijs voldoende kan aanpassen, zodat in de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling kan worden voorzien.

Toelatingsprocedure

Wanneer na het verkennend gesprek met de Leo-afdeling blijkt dat de Leo-afdeling een passende onderwijssetting zou kunnen zijn, wordt de toelatingsprocedure opgestart. De huidige school stelt in dat geval een leerlingdossier op. Wanneer het leerlingdossier compleet is, wordt dit dossier door de huidige school aangeleverd bij de intern begeleider van de Leo-afdeling.

Dit **leerlingdossier** bestaat uit:

- Ontwikkelingsperspectief (OPP) / plan van aanpak, waaruit blijkt welke interventies op school zijn ingezet (voorkeur voor OPP). Indien er een OPP is opgesteld, zijn ouders hiervan op de hoogte en hebben zij getekend voor het handelingsdeel.
- Overzicht van alle leerresultaten.
- Onderzoeksverslag van een recent (max. twee jaar oud) psychologisch onderzoek en eventuele andere relevante verslagen.
- Toestemmingsverklaring van ouders voor het delen van de informatie aan het team van de Leo-afdeling en de betrokken gedragswetenschapper van het ENP (Expertise Netwerk Prodas).
- Toestemmingsverklaring van ouders voor de observatie vanuit de Leo-afdeling op de huidige school t.b.v. bespreking toelatingscommissie.

Het **onderzoeksverslag** voldoet aan de volgende eisen:

- Er is een COTAN-genormeerde en volledige intelligentietest afgenomen (voorkeur voor WPPSI-IV, WISC-V of IDS-2).
- Het psychologisch onderzoek dient uitgevoerd te zijn door een orthopedagoog, orthopedagoog-generalist, psycholoog of GZ-psycholoog met expertise op het gebied van begaafdheid.
- Het onderzoeksverslag bevat een ontwikkelingsanamnese, beschrijving van het intelligentieprofiel en een beschrijving van overige kenmerken van begaafdheid. Indien van toepassing wordt in het verslag ook een beschrijving en eventuele diagnoses genoemd van eventuele bijkomende leer- en gedragsproblemen. Daarnaast is een belangrijk onderdeel van het verslag de beschrijving van de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling.

Overige voorwaarden:

- Mochten er naast de ondersteuningsbehoeften m.b.t. hoogbegaafdheid indicaties zijn voor leer- of gedragsproblemen dan moet onderzocht worden of deze problemen ontstaan zijn door het niet herkennen of erkennen van de hoogbegaafdheid en zullen verdwijnen c.q. hanteerbaar worden binnen onze setting. Wanneer er sprake is van ernstige gedragsproblematiek of ontwikkelingsproblematiek en de ondersteuningsbehoeften op gedrag meer zorg vragen dan de Leo-afdeling kan bieden, dan kunnen deze leerlingen niet worden toegelaten.
- Ouders en kinderen dienen uitgangspunten en regels van de Leo-afdeling te onderschrijven en te respecteren.

Toelatingscommissie:

- Wanneer het complete leerlingdossier binnen is, zal de leerling besproken worden in de toelatingscommissie. De toelatingscommissie bestaat uit leerkrachten, de intern begeleider en de gedragswetenschapper.
- Voorafgaande aan deze bespreking wordt er door de intern begeleider van de Leo-afdeling een observatie en kindgesprek ingepland op de huidige school. Daarnaast wordt er een gesprek gepland met leerkracht en/of IB en zal er tijdens dit gesprek de signaleringslijst 'de hoogbegaafde leerling in beeld' ingevuld worden. Tevens zal er een gesprek met ouders worden ingepland.
- De toelatingscommissie gaat in gesprek over het leerlingdossier, de observaties en de gesprekken die zijn gevoerd, waarna er een beslissing wordt genomen over de toelaatbaarheid van de leerling.
- De toelatingscommissie probeert antwoord te vinden op de volgende vragen:
  - Betreft het hier een hoogbegaafde leerling, die voldoet aan de begaafdheidskenmerken? (zie bijlagen)
  - Is er sprake van eventuele bijkomende problematiek? Hierbij is het dan de vraag of de hoogbegaafdheid de voorliggende ondersteuningsbehoefte is, of dat er sprake is van bovenliggende ondersteuningsbehoeften op gedrag (zie bijlagen)
  - Is het helder wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van deze leerling zijn en kan de Leo-afdeling hierin voorzien? (zie bijlagen)
  - Is de zorgvraag van deze leerling duidelijk en kan de Leo-afdeling hieraan voldoen (binnen de groep waar deze leerling zou instromen)?
- School en ouders worden geïnformeerd over de datum van deze bespreking.
- School en ouders worden binnen een week na deze bespreking geïnformeerd over de toelaatbaarheid door de intern begeleider of coördinator van de Leo-afdeling. Ouders ontvangen de schriftelijke onderbouwing over de toelaatbaarheid.
- Leerling dossiers worden behandeld op volgorde van binnenkomst.
- Bespreking in de toelatingscommissie geeft geen garantie op plaatsing; de toelatingscommissie beslist over de plaatsing van leerlingen.
- Wanneer ouders het niet eens zijn met de beslissing van de toelatingscommissie wordt verwezen naar de geschillenprocedure van Prodas. Deze is te vinden op de site van Prodas (www.prodas.nl).

Toelating

Na bespreking van de leerling door de toelatingscommissie, kunnen er verschillende uitkomsten zijn:

- Indien de toelatingscommissie heeft geconcludeerd dat een leerling toelaatbaar is, kan de leerling na de eerstvolgende schoolvakantie starten op de Leo-afdeling. De leerling kan dan voor deze schoolvakantie al een dag(deel) meedraaien in de nieuwe groep.
- Indien de toelatingscommissie heeft geconcludeerd dat de leerling toelaatbaar is, maar op dit moment geen passende plek kan bieden in verband met de grootte/complexiteit van de betreffende groep, zal met de huidige school en ouders worden gezocht naar een tussenoplossing.
- Indien de toelatingscommissie heeft geconcludeerd dat er meer informatie nodig is om het leerlingdossier goed te kunnen beoordelen, zullen ouders en de huidige school hierover geïnformeerd worden door de intern begeleider van de Leo-afdeling. Samen met ouders en school wordt nagegaan wat er nodig is om deze aanvullende informatie te verkrijgen.
- Indien de toelatingscommissie heeft geconcludeerd dat de leerling niet toelaatbaar is, zullen zij dit met een onderbouwing en eventueel advies kenbaar maken aan de huidige school en ouders. De huidige school kan in gesprek gaan met (het eigen schoolbestuur en/of) het samenwerkingsverband om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn.

Versie: februari 2023

NB: De Leo-afdeling behoudt zich het recht om de toelatingsprocedure te allen tijde te kunnen wijzigen, indien de situatie daar om vraagt. De geldende versie van de toelatingsprocedure kunt u vinden op de website van de Leo-afdeling.

Bijlagen

Algemene kenmerken van begaafde leerlingen

We onderscheiden twee typen kenmerken wanneer we spreken over kenmerken van begaafdheid: Leerkenmerken (denkluik) en Persoonlijkheidskenmerken (zijnsluik). Belangrijke kanttekening hierbij is dat het om eigenschappen gaat die vaker voorkomen bij begaafde leerlingen, maar het zijn geen voorwaarden. De kenmerken worden hieronder geduid:

Leerkenmerken (denkluik)	Persoonskenmerken (zijnsluik)
Sterk cognitief potentieel (IQ $\pm$ 130)	Behoeftte aan hoge mate van autonomie
Snel van begrip, kan snel verbanden leggen	Groot rechtvaardigheidsgevoel
Groot probleemoplossend vermogen	Kritische instelling; stelt regels ter discussie
Groot (abstract) analytisch vermogen	Scherpe waarneming, heeft oog voor details
Kan grote denkstappen maken	Grote leergierigheid en nieuwsgierigheid
Sterk creatief denkvermogen	Zoekt ontwikkelingsgelijken in oudere kinderen
Denkt buiten de reguliere kaders, out of the box	Scherp gevoel voor humor: taalgrapjes, snel begrip van sarcasme en ironie
Sterk geheugen	Ongewoon grote alertheid (zeer jonge leeftijd)
Hoge verwerkingssnelheid, snel denken	Grote en rijke woordenschat, taalsterk
	Behoeftte aan initiatief in spel
	Overexcitability (Dabrowski): ongewoon sterke reactie op prikkels

Specifieke, aan hoogbegaafdheid te relateren problematiek

Daarnaast is zichtbaar dat deze specifieke eigenschappen bij de leerling in de knel zijn geraakt of dreigen te raken, waardoor er sprake is van specifieke, aan hoogbegaafdheid te relateren problematiek en daaruit voortvloeiend ernstige zorg, zoals bijvoorbeeld:

- Onderpresteren; het langdurig minder presteren dan op basis van cognitief ontwikkelingspotentieel kan worden verwacht.
- Sterke verveling doordat de huidige school ondanks interventies als verrijken en/of versnellen niet voldoende tegemoet kan komen aan de cognitieve onderwijsbehoeften.
- Problemen met de zelfstandigheid, taakaanpak en taakgerichtheid als gevolg van zwakker ontwikkelde leer- en werkstrategieën c.q. executieve vaardigheden en/of onvoldoende doorzettingsvermogen en/of motivatie.
- Problemen op sociaal vlak; de leerling voelt zich onbegrepen, eenzaam en heeft minder mogelijkheden vriendschap en sociale vaardigheden te ontwikkelen, als gevolg van beperkte mogelijkheden om met ontwikkelingsgelijken om te gaan.
- Problemen op emotioneel vlak; bijvoorbeeld doordat de leerling negatieve faalangst heeft ontwikkeld, nieuwe leeractiviteiten vermijdt uit angst om te mislukken, te hoge doelen voor zichzelf stelt en/of het zelfbeeld van de leerling onder druk staat en deze zich niet begrepen voelt.
- Te veel of juist te weinig aangepast gedrag, bijvoorbeeld als reactie op verveling.
- Ongelukkig zijn, depressieve gevoelens, niet naar school willen, boosheid, psychosomatische klachten, slaapproblemen en/of eenzaamheid.

Vertaling naar onderwijs- en ondersteuningsbehoeften

De hoogbegaafde leerling heeft:

- **een leerkracht nodig, die...**
  - de intrinsieke motivatie van leerlingen verhoogt, door in te spelen op de psychologische basisbehoeften: autonomie, competentie en relatie
  - de leerling veiligheid, vertrouwen, structuur, duidelijkheid en voorspelbaarheid biedt
  - de leerling intellectueel stimuleert op zijn eigen didactische niveau
  - erkenning en herkenning van de leermogelijkheden van de leerling geeft
- **een instructie nodig, die..**
  - kort en duidelijk is voor wat betreft de basisinstructie
  - grote denk- of leerstappen heeft
  - gericht is op het structureren van de taakaanpak en strategiegebruik
- **een leeromgeving, waarin...**
  - de leerling autonoom mag handelen
  - waarin contact is met ontwikkelingsgelijken
  - er een positief klimaat heerst met de mogelijkheid tot falen
- **leerstof nodig, die...**
  - gecompact en verrijkt is, met een hoog abstractieniveau
  - verdiepend en verbredend is
  - een beroep doet op het top-down leren (vanuit geheel naar onderdelen)
  - een beroep doet op het deep-level leren (verbanden tussen onderdelen)
  - een beroep doet op het creatieve denkvermogen
  - aangeboden wordt in de zone van naaste ontwikkeling
  - de hogere niveaus van denkvaardigheden (Bloom) aanspreekt
  - open vraagstellingen bevat (hoe, wat, waarom-vragen)
- **feedback nodig, die...**
  - meer procesgericht is dan productgericht
  - gericht is op taakaanpak en strategiegebruik
  - gericht is op reflectie van eigen leergedrag
  - aangeeft dat fouten maken mag

Contra-indicaties

Ons uitgangspunt is dat leerlingen tot de doelgroep van deze voorziening behoren wanneer zij zelf baat hebben bij deelname aan de voorziening én het onderwijsproces van anderen niet bovenmatig storen en/of onevenredig veel aandacht van de leerkrachten vragen. Leerlingen met een stoornis volgens de DSM-V worden op voorhand niet uitgesloten, vanwege de mogelijkheid van misdiagnoses (gedrag dat ten onrechte wordt toegeschreven aan een stoornis en het gevolg is van een onvoldoende afstemming tussen hoogbegaafdheid van de leerling en diens omgeving). Ernstig externaliserend probleemgedrag, waarbij de leerling een gevaar voor zichzelf en zijn/haar omgeving vormt en sterk storend gedrag vertoont, vormen echter een contra-indicatie. In dit geval lijkt een school gespecialiseerd in dubbele problematiek geïndiceerd.

Ondersteuningsroute Prodas

